

§ 58

MB-2026-290

Yttrande avseende Kemikalieinspektionens framställan om ändring av regleringen avseende särskilt farliga kemiska produkter

Ärendebeskrivning

Den 4 mars inkom en remiss från klimat- och näringslivsdepartementet gällande Kemikalieinspektionens framställan om ändring av regleringen avseende särskilt farliga kemiska produkter.

Kemikalieinspektionen föreslår att tillståndsplikten vid yrkesmässig överlåtelse av särskilt farliga kemiska produkter avskaffas, och att anteckningsskyldigheten ändras så att den endast gäller vid överlåtelse till privatpersoner. De föreslår också undantag för produkter som omfattas av lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter samt lagen (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter. Dessutom föreslås vissa mindre korrigeringar och redaktionella ändringar i den berörda förordningen.

Syftet är att ta bort regler som inte ger tillräckligt extra skydd för att motivera ökade kostnader eller strängare krav än på EU-marknaden. Kemikalieinspektionen bedömer att ändringarna förenklar reglerna för företag utan att påverka skydds nivån för privatpersoner som hanterar särskilt farliga kemiska produkter.

Kortfattat innebär förslagen:

- **Avskaffa tillståndskrav vid yrkesmässig överlåtelse** Företag ska inte längre behöva tillstånd för att sälja särskilt farliga kemiska produkter. Syftet är att förenkla regler och minska kostnader, eftersom det redan finns andra lagar och EU-regler som anses ge tillräcklig kontroll.
- **Ändring av anteckningsskyldigheten** Företag ska bara behöva föra anteckningar vid försäljning till privatpersoner, inte mellan företag. Syftet är att minska administration eftersom kravet anses ha liten nytta i företagsled.
- **Införa undantag för e-vätskor, tobaksfritt snus och liknande produkter** E-vätskor och tobaksfria nikotinprodukter ska undantas från kemikaliereglerna eftersom de redan regleras i annan lagstiftning. Syftet är att undvika dubbelreglering och skapa enklare och mer likvärdiga regler.
- **Övriga ändringsförslag** Ordet "använda" ändras till "hantera" för att bli tydligare. Samma handläggningstid ska gälla för privatpersoners tillstånd.

Beslutsunderlag som tillhör beslutet:

- Tjänsteskrivelse
- Framställan om ändring av regleringen avseende särskilt farliga kemiska produkter

Förslag till yttrande

Miljö- och byggnadsnämnden ser i grunden positivt på förslag som syftar till en förenklad och tydligare lagstiftning. Samtidigt är det viktigt att säkerställa att skyddsnivån för människors hälsa, särskilt för privatpersoner samt barn och unga, inte försämras.

Miljö- och byggnadsnämnden har följande synpunkter på Kemikalieinspektionens framställan:

Avskaffa tillståndskrav vid yrkesmässig överlåtelse

Den föreslagna ändringen innebär att företag inte längre behöver tillstånd för att sälja särskilt farliga kemiska produkter, oavsett mottagare. Nämnden delar bedömningen att det finns andra regelverk som bidrar till en säker kemikaliehantering, men konstaterar samtidigt att tillståndsprövningen idag fungerar som ett viktigt verktyg för att tidigt identifiera och utesluta oseriösa aktörer.

Nämnden har erfarenhet av att vissa verksamheter har bristande kunskap om gällande regler, exempelvis vid försäljning av e-cigarettor och liknande produkter. Ett avskaffande av tillståndsplikten riskerar därför att minska möjligheten till förebyggande kontroll.

Eftersom tillståndsprövningen i dag utgör en form av förhandskontroll innebär ett avskaffande att kontrollen i större utsträckning flyttas till efterhandskontroll genom tillsyn. För att säkerställa att olämpliga aktörer inte etablerar sig på marknaden anser nämnden att alternativa kontrollmekanismer bör utredas, exempelvis anmälningsplikt eller förstärkt tillsyn.

Ändring av anteckningsskyldigheten

Kemikalieinspektionen föreslår att anteckningsskyldigheten endast ska gälla vid överlåtelser till privatpersoner. Nämnden delar bedömningen att anteckningsskyldigheten fyller en viktig funktion vid försäljning till privatpersoner, eftersom den möjliggör kontroll av att tillstånd finns.

Vad gäller överlåtelser mellan företag instämmer nämnden i att nyttan av kravet kan vara begränsad i förhållande till den administrativa bördan.

Införa undantag för e-vätskor, tobaksfritt snus och liknande produkter

Kemikalieinspektionen föreslår att dessa produkter undantas från reglerna om särskilt farliga kemiska produkter, med hänvisning till att de redan omfattas av annan lagstiftning. Nämnden har förståelse för ambitionen att undvika dubbelreglering och förenkla regelverket. Samtidigt vill nämnden framhålla att tillståndsplikten i dagsläget kan fungera som ett komplement till övrig lagstiftning, särskilt i de fall där verksamheter brister i efterlevnad av regler kring ålderskontroll eller försäljning.

Nämnden bedömer att ett undantag kan innebära en risk för att oseriösa aktörer lättare får tillgång till marknaden, vilket i förlängningen kan påverka tillgången till dessa produkter, även för unga. Nämnden anser därför att konsekvenserna av att ta bort detta komplementära kontrollsystem bör analyseras ytterligare och att särskilt fokus bör läggas på effekter för barn och unga.

Nämnden förstår att man vill eftersträva en likabehandling för olika produkttyper. På den svenska marknaden förekommer exempelvis såväl e-vätskor som tobaksfritt snus som innehåller så hög halt nikotin att de ska märkas med symbolen dödskele. Idag krävs dock endast tillstånd vid överlåtelse av de e-vätskor som på grund av sin höga halt nikotin anses vara särskilt farliga kemiska produkter

eftersom tobaksfritt snus jämföras med livsmedel och därmed omfattas av undantaget för produkter som omfattas av livsmedelslagen.

Mot bakgrund av barnperspektivet anser nämnden att likabehandling mellan olika produkttyper inte får innebära att skyddsnivån sänks. Regelmässig konsekvens är viktig, men den bör inte leda till att det blir enklare att sälja produkter som kan innebära risker för barn och unga.

Övriga ändringsförslag

Nämnden har inga synpunkter på förslaget att ersätta begreppet "använda" med "hantera", då detta bidrar till ökad tydlighet. Nämnden har inte heller några synpunkter på förslaget om ändrad tillämpning av handläggningstider. Nämnden vill dock framhålla att konsekvensutredningen saknar en tydlig analys av förslagets påverkan på barn och unga, vilket bör kompletteras.

Yrkanden

Carl-Axel Nordin (L) yrkar bifall till arbetsutskottets förslag med tillägget att följande mening läggs in i yttrandet:

Miljö- och byggnadsnämnden önskar även att eventuella konsekvenser för djurlivet utreds.

Beslutsgång

Ordföranden ställer arbetsutskottets förslag mot arbetsutskottets förslag med Carl-Axel Nordins (L) tilläggsyrkande och finner att nämnden fattar beslut i enlighet med Carl-Axel Nordins (L) förslag.

Beslut:

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar:

- att översända nedan yttrande till klimat- och näringslivsdepartementet:

Miljö- och byggnadsnämnden i Lomma kommun ser i grunden positivt på förslag som syftar till en förenklad och tydligare lagstiftning. Samtidigt är det viktigt att säkerställa att skyddsnivån för människors hälsa, särskilt för privatpersoner samt barn och unga, inte försämras.

Miljö- och byggnadsnämnden har följande synpunkter på Kemikalieinspektionens framställan:

Avskaffa tillståndskrav vid yrkesmässig överlåtelse

Den föreslagna ändringen innebär att företag inte längre behöver tillstånd för att sälja särskilt farliga kemiska produkter, oavsett mottagare. Nämnden delar bedömningen att det finns andra regelverk som bidrar till en säker kemikaliehantering, men konstaterar samtidigt att tillståndsprövningen idag fungerar som ett viktigt verktyg för att tidigt identifiera och utesluta oseriösa aktörer.

Nämnden har erfarenhet av att vissa verksamheter har bristande kunskap om gällande regler, exempelvis vid försäljning av e-cigarett och liknande produkter. Ett avskaffande av tillståndsplikten riskerar därför att minska möjligheten till förebyggande kontroll.

Eftersom tillståndsprövningen i dag utgör en form av förhandskontroll innebär ett avskaffande att kontrollen i större utsträckning flyttas till efterhandskontroll genom tillsyn. För att säkerställa att olämpliga aktörer inte etablerar sig på marknaden anser nämnden att alternativa kontrollmekanismer bör utredas, exempelvis anmälningsplikt eller förstärkt tillsyn.

Ändring av anteckningsskyldigheten

Kemikalieinspektionen föreslår att anteckningsskyldigheten endast ska gälla vid överlåtelser till privatpersoner. Nämnden delar bedömningen att anteckningsskyldigheten fyller en viktig funktion vid försäljning till privatpersoner, eftersom den möjliggör kontroll av att tillstånd finns.

Vad gäller överlåtelser mellan företag instämmer nämnden i att nyttan av kravet kan vara begränsad i förhållande till den administrativa bördan.

Införa undantag för e-vätskor, tobaksfritt snus och liknande produkter

Kemikalieinspektionen föreslår att dessa produkter undantas från reglerna om särskilt farliga kemiska produkter, med hänvisning till att de redan omfattas av annan lagstiftning. Nämnden har förståelse för ambitionen att undvika dubbelreglering och förenkla regelverket. Samtidigt vill nämnden framhålla att tillståndsplikten i dagsläget kan fungera som ett komplement till övrig lagstiftning, särskilt i de fall där verksamheter brister i efterlevnad av regler kring ålderskontroll eller försäljning.

Nämnden bedömer att ett undantag kan innebära en risk för att oseriösa aktörer lättare får tillgång till marknaden, vilket i förlängningen kan påverka tillgången till dessa produkter, även för unga. Nämnden anser därför att konsekvenserna av att ta bort detta komplementära kontrollsystem bör analyseras ytterligare och att särskilt fokus bör läggas på effekter för barn och unga.

Nämnden förstår att man vill eftersträva en likabehandling för olika produkttyper. På den svenska marknaden förekommer exempelvis såväl e-vätskor som tobaksfritt snus som innehåller så hög halt nikotin att de ska märkas med symbolen dödskalleskål. Idag krävs dock endast tillstånd vid överlåtelse av de e-vätskor som på grund av sin höga halt nikotin anses vara särskilt farliga kemiska produkter eftersom tobaksfritt snus jämföras med livsmedel och därmed omfattas av undantaget för produkter som omfattas av livsmedelslagen. Mot bakgrund av barnperspektivet anser nämnden att likabehandling mellan olika produkttyper inte får innebära att skyddsnivån sänks. Regelmässig konsekvens är viktig, men den bör inte leda till att det blir enklare att sälja produkter som kan innebära risker för barn och unga.

Övriga ändringsförslag

Nämnden har inga synpunkter på förslaget att ersätta begreppet "använda" med "hantera", då detta bidrar till ökad tydlighet. Nämnden har inte heller några synpunkter på förslaget om ändrad tillämpning av handläggningstider. Nämnden vill dock framhålla att konsekvensutredningen saknar en tydlig analys av förslagets påverkan på barn och unga,

vilket bör kompletteras. Nämnden önskar även att eventuella konsekvenser för djurlivet utreds.

Beslutet expedieras till:

Expedieras senast den 5 juni 2026 till Klimat- och näringslivsdepartementet,
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till: kn.cks.remissor@regeringskansliet.se